

**PASLAUGŲ ŠEIMOMS IR VAIKAMS PAKLAUSOS IR PASIŪLOS
BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE ĮVERTINIMAS
2022 M.**

2021 m. gruodžio 13-23 dienomis vykdyta apklausa, skirta asmenims, dalyvaujantiems darbe su šeimomis ir vaikais. Apklausoje tikslas – nustatyti prevencijos priemonių bei pagalbos šeimoms Biržų rajono savivaldybėje poreikį ir atlikti paklausos ir pasiūlos Biržų rajono savivaldybėje įvertinimą.

Respondentai

Apklausoje dalyvavo 48 respondentai, atliekantys darbą su šeimomis ir vaikais. Daugiausiai iš jų vykdo veiklą Biržų miesto seniūnijoje (19), 15 – vykdo veiklą visoje Biržų rajono savivaldybėje, po 8 – Papilio ir Vabalninko seniūnijose, 3 – Nemunėlio Radviliškio seniūnijoje, po 2 – Pabiržės, Parovėjos ir Širvėnos seniūnijoje, 1 – Pačeriaukštės seniūnijoje.

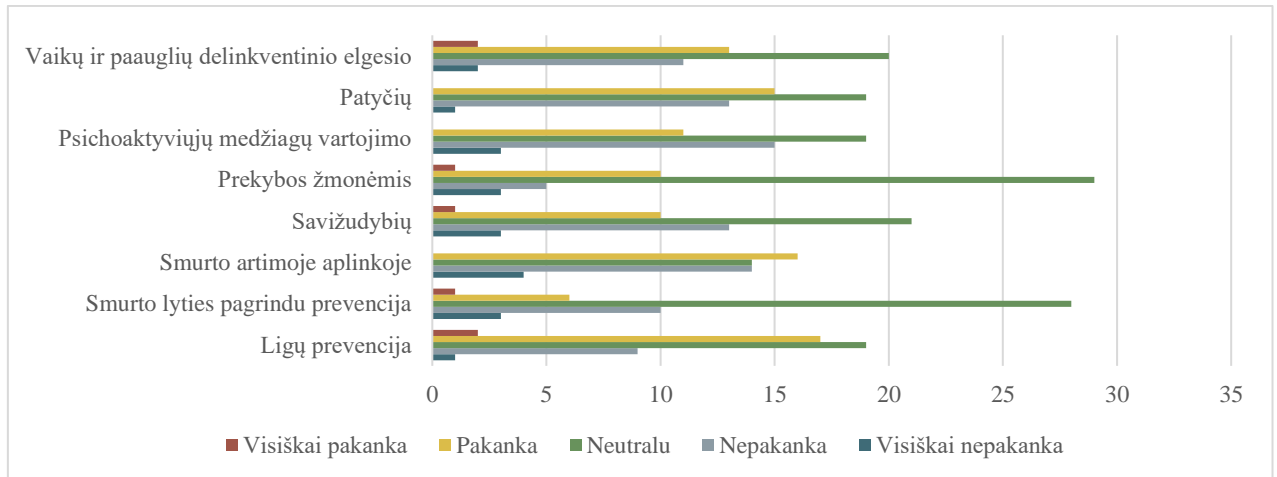
Respondentų skaičius	Įstaiga, organizacija
3	Bendruomeninė organizacija, nevyriausybinė organizacija, religinė bendruomenė ar bendrija.
3	Policijos komisariatas ir probacijos tarnyba.
6	Savivaldybės administracija, seniūnija.
6	Socialinių paslaugų įstaiga (bendruomeniniai šeimos namai, bendruomeniniai vaikų globos namai, vaikų dienos centras).
4	Socialinių paslaugų centras, vaiko teisių apsaugos skyrius Biržuose.
2	Sveikatos priežiūros įstaiga.
15	Švietimo įstaiga (bendrojo ugdymo, ikimokyklinio ugdymo, neformalaus vaikų švietimo teikėjai).
2	Švietimo pagalbos tarnyba.
3	Užimtumo tarnyba.
2	Visuomenės sveikatos biuras.
2	Kita

1 lentelė. Informacija apie respondentus.

Prevencijos priemonių efektyvumas

Apklausoje prašyta įvertinti prevencijos priemonių Biržų rajono savivaldybėje pakankamumą. Atsakymų variantai pasiskirstė tolygiai. Visumoje išreikšta neutrali pozicija, t. y. nėra fiksuojama prevencijos programų trūkumo, tačiau nėra ir pakankamai prevencijos programų. Tokie rezultatai paaiškinami respondentų komentarais: „visos prevencijos priemonės pakankamai gerai vykdomos, yra pasiekiamos šeimai“, tačiau taip pat pastebima „prevencinių veiklų nebus per daug“. Taip pat tokiems rezultatams galimai turėjo įtakos COVID-19 pandemija, dėl kurios prevencijos priemonės buvo vykdomos rečiau arba įgijo kitokia formą. Sąlyginai daugiausiai nepakanka

psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos, savižudybių prevencijos bei smurto lyties pagrindu ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos.

1 pav. Prevencijos priemonių pakankamumas.

Pateiktas atviras klausimas, kokių prevencijos priemonių trūksta Biržų rajono savivaldybėje. Gauti atsakymai suskirstyti į tris kategorijas: mokymai specialistams, paslaugų paketas integruojant į darbo rinką, tarpinstitucinis bendradarbiavimas.

Mokymai specialistams:

„*Visuomenės sveikatos specialistams trūksta mokymų smurto prevencijos tema*“;
 „<...> *edukacinių filmų lietuvių kalba*“.

Galima pastebėti, jog specialistams, dirbantiems su šeima ir vaikais Biržų rajono savivaldybėje reikalinga edukacinė medžiaga ir mokymai, kurie užtikrintų prevencinių priemonių efektyvų taikymą.

Paslaugų paketas integruojant asmenį į darbo rinką:

„*Alkoholio, integracijos į darbo rinką (asmenų motyvavimo darbui), vaikų užimtumo po pamokų (dienos centrų)*“

Biržų rajono savivaldybėje yra teikiama nedarbingų asmenų atvejo vadyba.

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas:

„<...> *institucijų pakaktų, jeigu būtų iki galo aiškus veiksmų planas, ką daryti, kur kreiptis, jei vietinė pagalba neveiksminga*“;

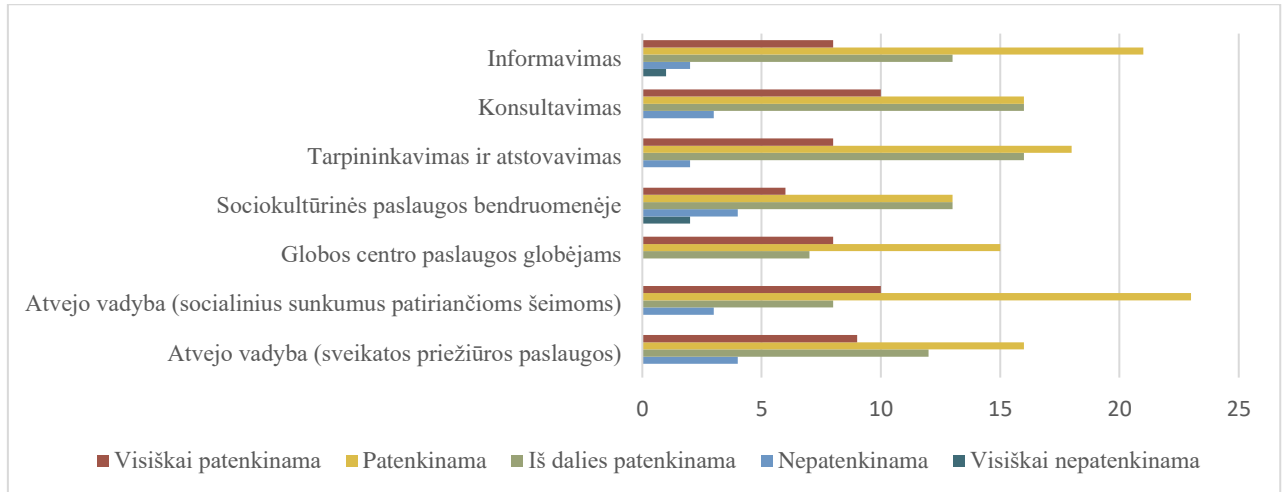
„*Labai trūksta informacijos. Iš visų išvardintų prevencijos galimybių pusė nėra girdėtos, ypač Biržų rajone*“.

Galima pastebėti, jog prevencijos priemonių pakanka, tačiau reikalingi veiksmų planai, kai prevencijos priemonės nėra efektyvios. Kai prevencijos priemonės nėra efektyvios, reikalinga intervencija, po to reikalinga teikti postvencija. Atsakymuose išryškėja prevencijos priemonių prioritetai – psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija, savižudybių prevencija, smurto lyties pagrindu ir smurto artimoje aplinkoje prevencija.

Paslaugų ir pagalbos priemonių šeimoms ir vaikams poreikis

Respondentai paprašyti įvertinti paslaugų ir pagalbos priemonių šeimoms ir vaikams Biržų rajono savivaldybėje poreikį. Pateiktų paslaugų ir pagalbos priemonių šeimoms ir vaikams sąrašas sudarytas iš jau teikiamų paslaugų Biržų rajono savivaldybėje bei iš paslaugų bei priemonių, kurios šiuo metu neteikiamos, siekiant įvertinti šių paslaugų poreikį (toliau – Paslaugų sąrašas). Sudarant Paslaugų sąrašą naudotasi Socialinių paslaugų katalogu, Biržų rajono savivaldybės Koordinuotai

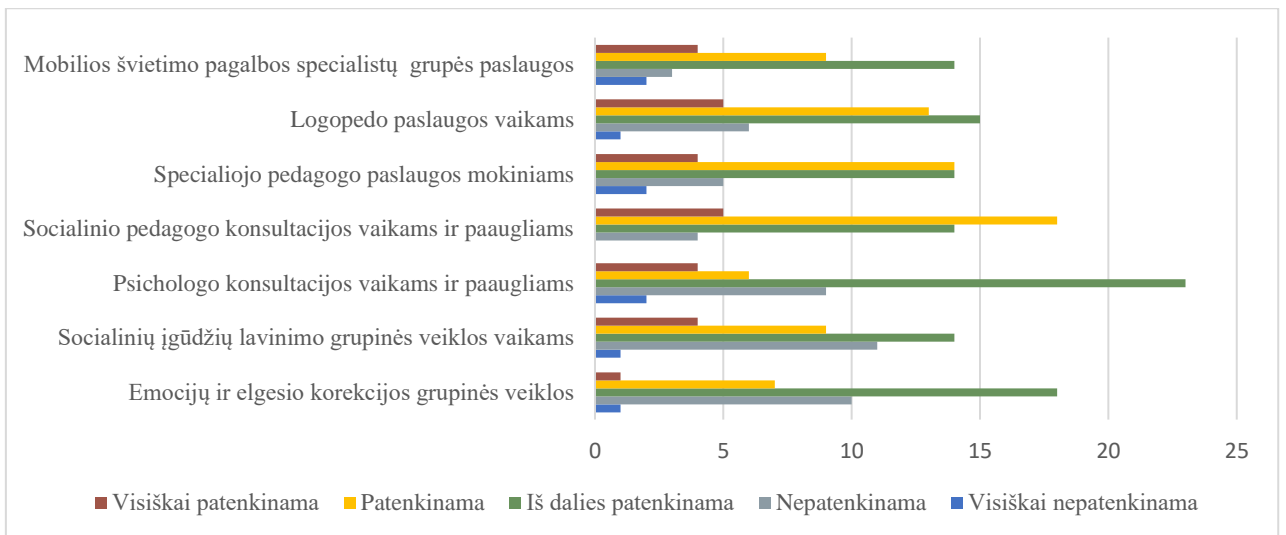
teikiamų paslaugų 2020-2023 m. plėtros planu¹ ir kitais šaltiniais, numatančiais paslaugas ir pagalbos priemones šeimoms ir vaikams. Analizuojant atsakymus sudarytos 9 grupės: bendrosios paslaugos, švietimo pagalbos paslaugos, sveikatos priežiūros paslaugos, socialinės paslaugos, vaikų užimtumo paslaugos, paslaugos jaunuoliams, paslaugos šeimoms, paslaugos suaugusiesiems asmenims, paslaugos specialiujų ugdymosi poreikių turintiems vaikams, paslaugos negalią turintiems asmenims ir jų artimiesiems.

2 pav. Bendrųjų paslaugų poreikis.

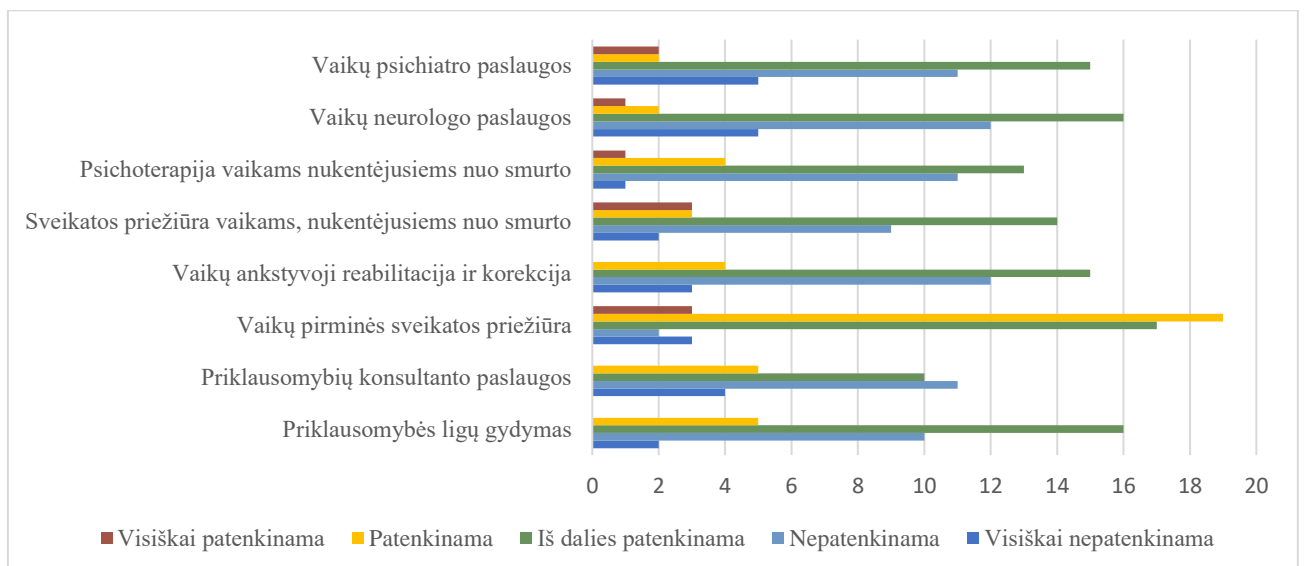
Bendrųjų paslaugų grupei priskirtos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, sociokultūrinės paslaugos bendruomenėje, paslaugos globėjams, atvejo vadyba. Iš šių paslaugų Biržų rajono savivaldybėje kol kas nėra teikiama atvejo vadybos (sveikatos priežiūros) paslauga. Nacionaliniu mastu numatoma sveikatos apsaugos reforma, kurios metu bus stiprinamos pirminės sveikatos priežiūros paslaugos, šeimos gydytojų komandoje atsirandant atvejo vadybininkams (sveikatos priežiūros paslaugos). Tačiau pusė atsakiusiųjų pažymėjo, kad ši paslauga visiškai patenkinama, patenkinama arba nėra poreikio šiai paslaugai, dalis neturėjo nuomonės šiuo klausimu, dalis atsakė, kad paslauga iš dalies patenkinama arba nepatenkinama. Tarp atsakymų išsiskiria sociokultūrinės paslaugos bendruomenėje (dalis atsakiusiųjų pažymėjo, kad poreikis visiškai nepatenkinamas). Tokia situacija galėjo susidaryti, kadangi per pastaruosius metus dėl vyravusios pandemijos ir ribojimų sociokultūrinės paslaugos bendruomenėse buvo neteikiamos arba teikiamos rečiau.

¹ Biržų rajono savivaldybės koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų 2020-2023 m. plėtros planas, patvirtintas Biržų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. A-694 „Dėl Biržų rajono savivaldybės koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų 2020-2023 m. plėtros plano tvirtinimo“.

3 pav. Švietimo paslaugų poreikis.

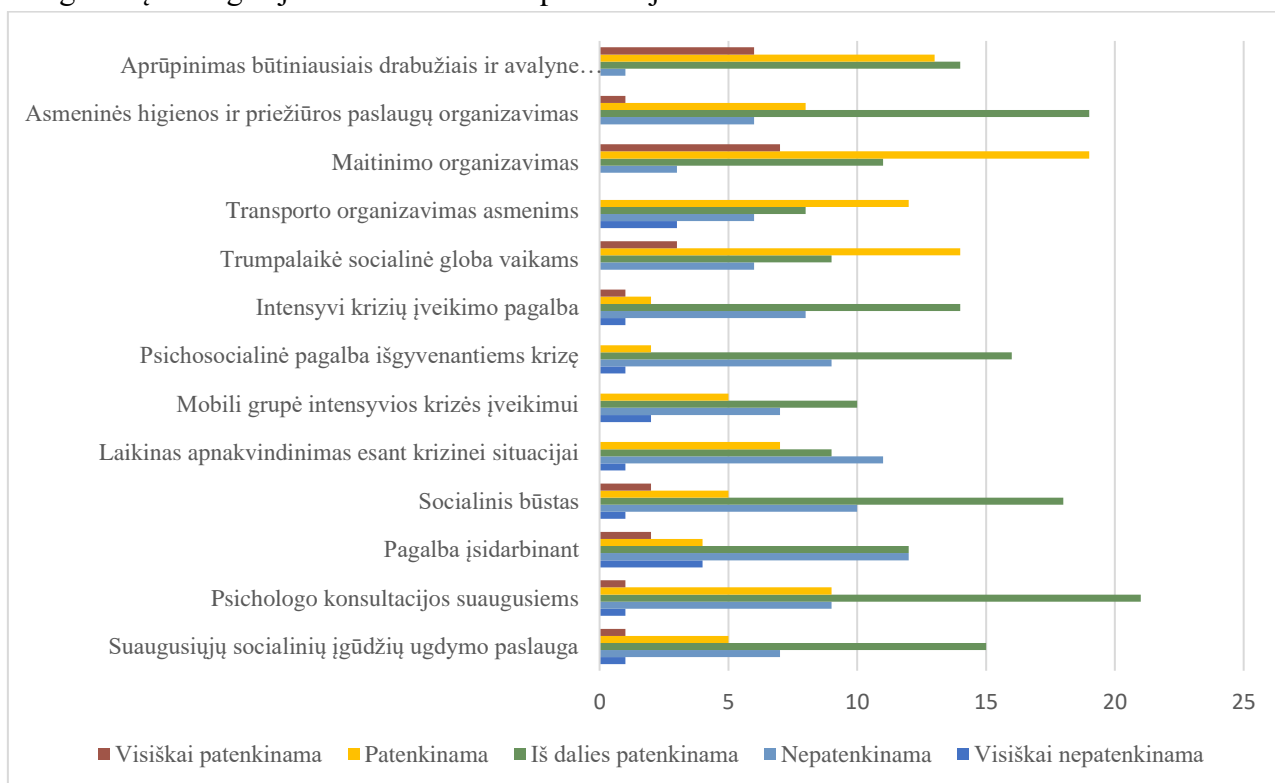
Švietimo pagalbos paslaugų grupei priskirtos mobilios švietimo pagalbos specialistų grupės paslaugos, švietimo pagalbos specialistų (logopedo, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo, psichologo) paslaugos, taip pat socialinių įgūdžių lavinimo grupinės veiklos vaikams ir elgesio korekcijos grupinės veiklos. Biržų rajono savivaldybėje šiuo metu nėra teikiamos mobilios švietimo pagalbos specialistų grupės paslaugos. Atsakymuose išryškėja, kad vyrauja psichologinių konsultacijų vaikams poreikis ir logopedo paslaugų vaikams poreikis (paslaugų poreikis patenkinamas dalinai). Taip pat iš dalies patenkinamos socialinių įgūdžių grupinės veiklos vaikams. Socialinių įgūdžių grupinės veiklos Biržų rajono savivaldybėje vedamos mokyklose, integruojant veiklas į ugdymo planą. Atsakymuose išryškėja, kad iš dalies patenkinamos arba nepatenkinamos emocijų ir elgesio korekcijos grupinės veiklos. Tad nuo 2022 m. vasario mėnesio Biržų rajono savivaldybėje pradėta teikti emocijų ir elgesio korekcijos programa (EQUIP). Programa taikoma Biržų Kaštonų pagrindinėje mokykloje.

4 pav. Sveikatos priežiūros paslaugų poreikis.

Sveikatos priežiūros paslaugų grupei priskirtos vaikų psichiatro bei vaikų neurologo paslaugos, specializuotos sveikatos paslaugos vaikams, nukentėjusiems nuo smurto (psichoterapijos ir sveikatos priežiūros), vaikų ankstyvoji reabilitacija ir korekcija, vaikų pirminė sveikatos priežiūra, priklausomybių konsultanto paslaugos, priklausomybės ligų gydymas. Galima pastebėti, kad visų

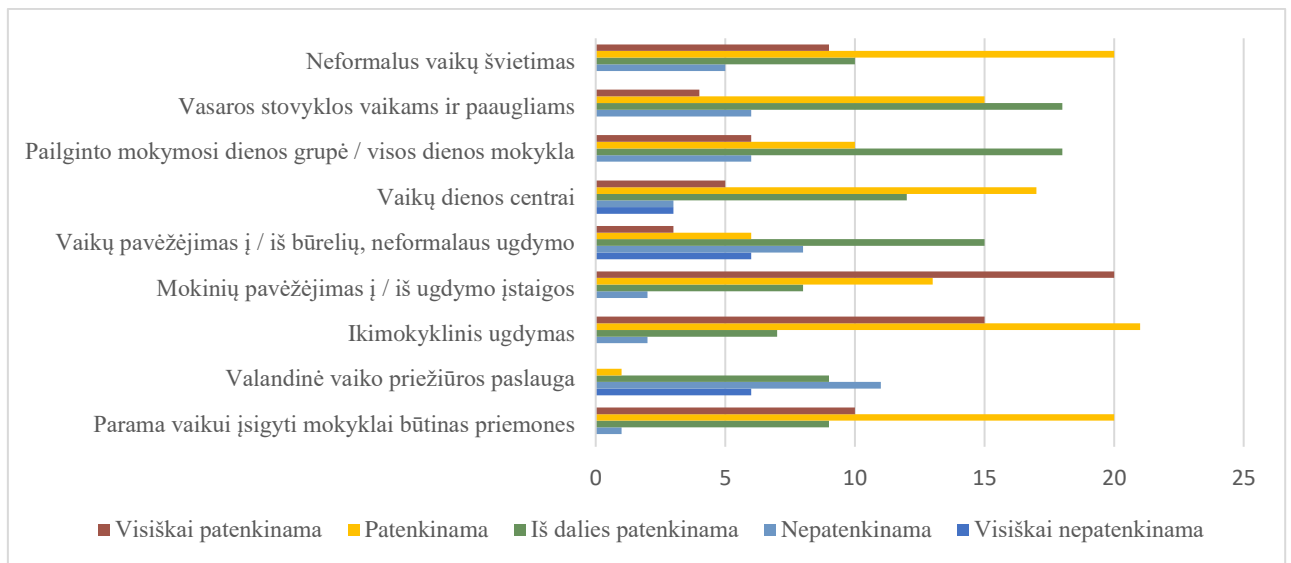
paslaugų vertinime dominuoja pasirinkimas – iš dalies patenkinamos paslaugos. Visumoje patenkinamas tik vaikų pirminės sveikatos priežiūros paslaugų poreikis. Biržų rajono savivaldybėje trūksta vaikų psichiatro ir vaikų neurologo paslaugų. Šios paslaugos savivaldybėje neteikiamos, (prireikus – paslaugos teikiamos Panevėžyje, Šiauliuose). Biržų rajono savivaldybėje nėra teikiamos specializuotos paslaugos (psichoterapijos, sveikatos priežiūros paslaugos) vaikams, nukentėjusiems nuo smurto, tačiau paslaugos nukentėjusiems nuo smurto vaikams teikiamos per psichologo konsultacijas, sveikatos priežiūros paslaugas. Tad paslaugų poreikis yra patenkinamas. Nepilnai patenkinamos priklausomybių konsultanto paslaugos bei priklausomybės ligų gydymas. Priklausomybių konsultanto paslaugos teikiamos savivaldybėje į savivaldybę atvykstant priklausomybių konsultantui, o priklausomybės ligų gydymas vyksta Panevėžyje, Šiauliuose, Kaune, Vilniuje. Taip pat ne pilnai patenkinamos vaikų ankstyvosios reabilitacijos ir korekcijos paslaugos. Pastebima, kad išauga ankstyvosios reabilitacijos ir korekcijos paslaugos poreikis. Paslaugos poreikio išaugimui įtakos galėjo turėti COVID-19 pandemija.

5 pav. Socialinių paslaugų poreikis.

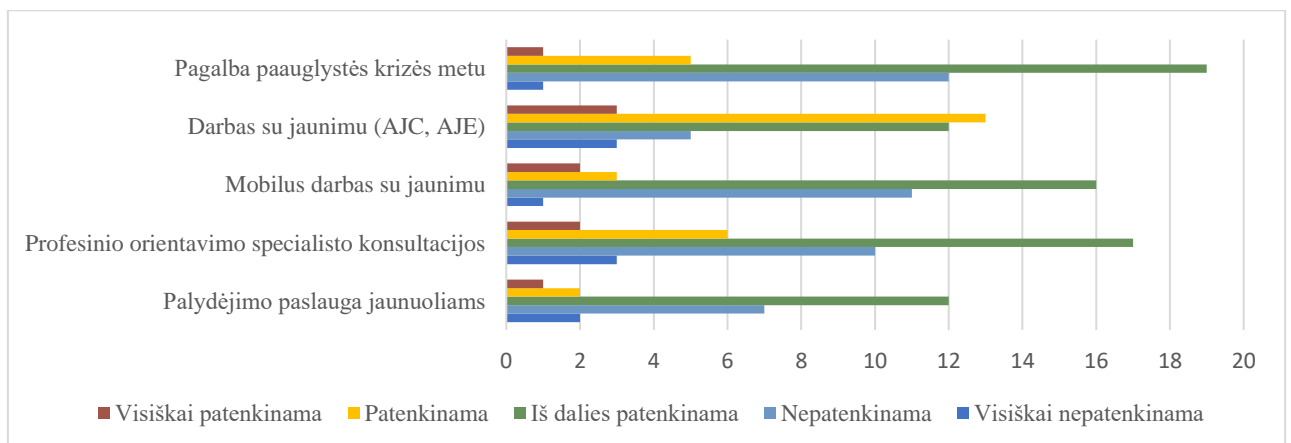
Socialinių paslaugų grupei priskirtos aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne paslauga, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo, maitinimo organizavimo, transporto organizavimo paslaugos, trumpalaikės socialinės globos vaikams paslaugos, intensyvi krizių įveikimo pagalba, psichosocialinė pagalba išgyvenantiems krizę, mobilios grupės pagalba intensyvios grupės įveikimui, laikino apnakvindinimo esant krizinei situacijai paslauga, socialinis būstas, pagalba įsidarbinant, psichologo konsultacija suaugusiems, suaugusiųjų socialinių įgūdžių ugdymo paslauga. Šiuo metu Biržų rajono savivaldybėje nėra teikiamos mobilios grupės intensyvios krizės įveikimui paslauga. Visiškai patenkinamos arba patenkinamos aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, maitinimo organizavimo, transporto organizavimo paslaugos bei trumpalaikės socialinės globos vaikams paslauga. Iš dalies patenkinamos suaugusiųjų socialinių įgūdžių ugdymo paslauga, psichologo konsultacijos suaugusiems. Psichologo konsultacijos yra teikiamos, tačiau dėl išaugusio paslaugų poreikio, susidaro eilės. Laikinas apnakvindinimas esant krizinei situacijai

žymimas kaip iš dalies patenkinamas, tačiau 2021 m. patvirtinus Krizių centre teikiamų paslaugų tvarkos aprašą² nebuvo nei vieno besikreipiančio dėl apnavindinimo.

6 pav. Vaikų užimtumo paslaugų poreikis.

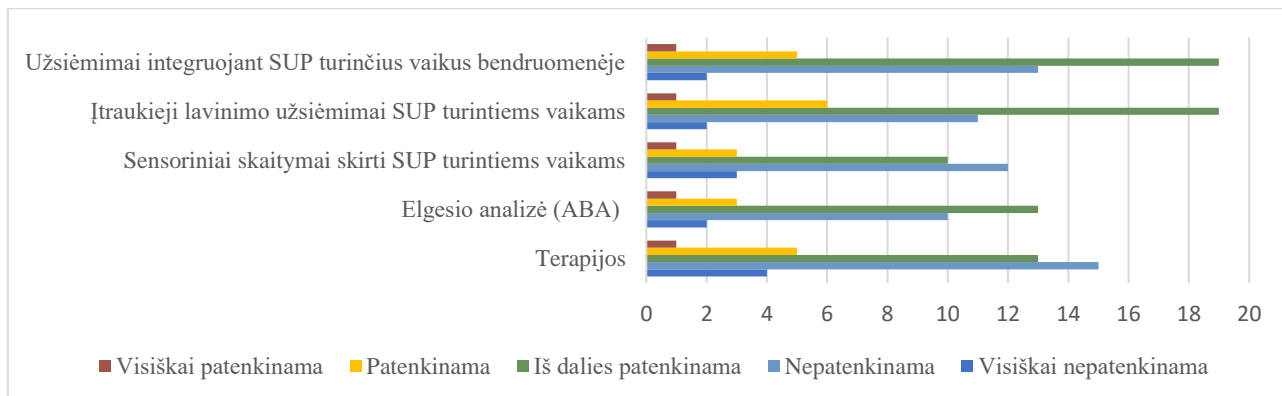
Vaikų užimtumo paslaugų grupei priskirta neformalus vaikų švietimas, vasaros stovyklos vaikams ir paaugliams, pailginto mokymosi dienos grupė, vaikų dienos centrai, vaikų pavėžėjimas, mokinių pavėžėjimas, ikimokyklinis ugdymas, valandinė vaiko priežiūros paslauga, parama vaikui įsigyti mokyklai būtinas priemones. Iš dalies patenkinamas arba nepatenkinamas vasaros stovyklų vaikams ir paaugliams poreikis, pailgintos mokymosi dienos poreikis, vaikų pavėžėjimo į ar iš būrelių bei valandinės vaiko priežiūros paslaugos poreikis. Patenkinamas ir visiškai patenkinamas ikimokyklinio ugdymo poreiki, mokinių pavėžėjimo poreikis, neformalaus vaikų švietimo poreikis bei parama vaikui įsigyti mokyklai būtinas priemones.

7 pav. Paslaugų paaugliams poreikis.

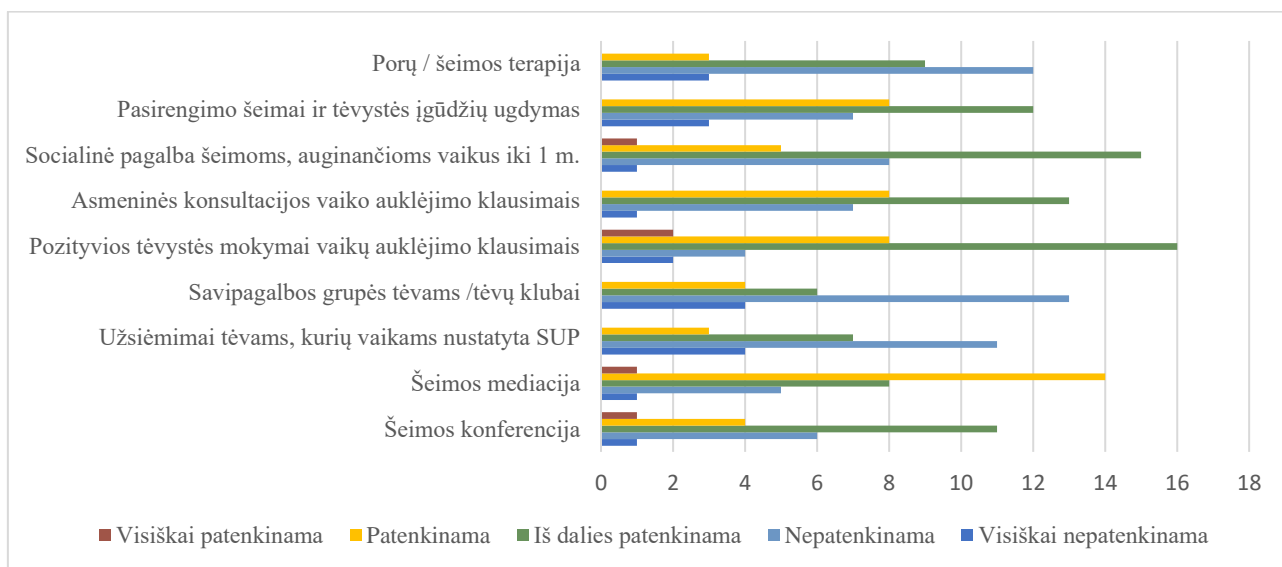
² Biržų rajono Legailių globos namų Krizių centre teikiamų paslaugų skyrimo, teikimo ir mokėjimo už šias paslaugas tvarkos aprašas, patvirtintas Biržų rajono savivaldybės tarybos 2021 m. lapkričio 26 d. sprendimu Nr. T-303 „Dėl Biržų rajono Legailių globos namų Krizių centre teikiamų paslaugų skyrimo, teikimo ir mokėjimo už šias paslaugas tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Paslaugų paaugliams grupei priskirta pagalba paauglystės krizės metu, darbas su jaunimu, mobilus darbas su jaunimu, profesinio orientavimo specialisto konsultacijos, palydėjimo paslauga jaunuoliams. Palydėjimo paslauga jaunuoliams teikiama per bendruomeninius vaikų globos namus.

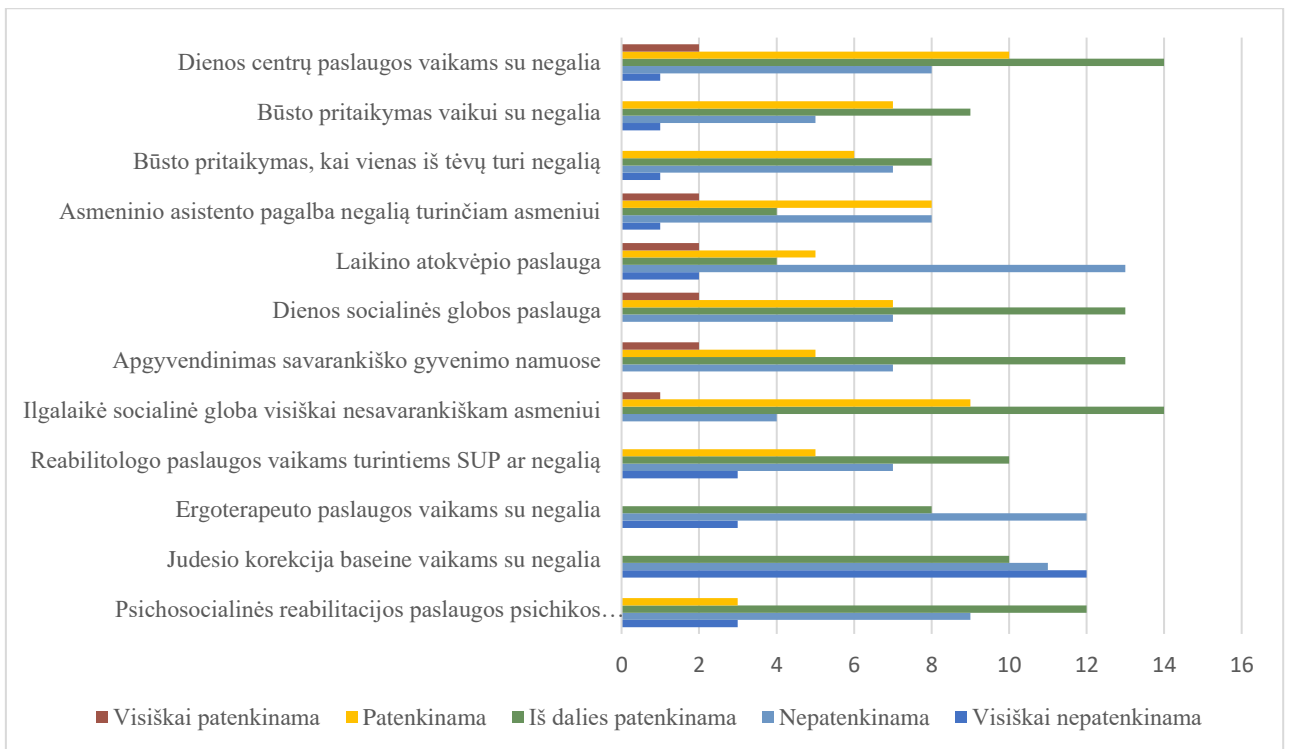
8 pav. Paslaugų specialiuosius ugdymosi poreikius turintiems vaikams ir jaunuoliams poreikis.

Paslaugų specialiuosius ugdymosi poreikius turintiems vaikams ir jaunuoliams grupei priskirti užsiėmimai integruojant specialiuosius ugdymosi poreikius (toliau – SUP) turinčius vaikus bendruomenėje, įtraukieji lavinimo užsiėmimai SUP turintiems vaikams, sensoriniai skaitymai skirti SUP turintiems vaikams, elgesio analizė bei įvairios terapijos.

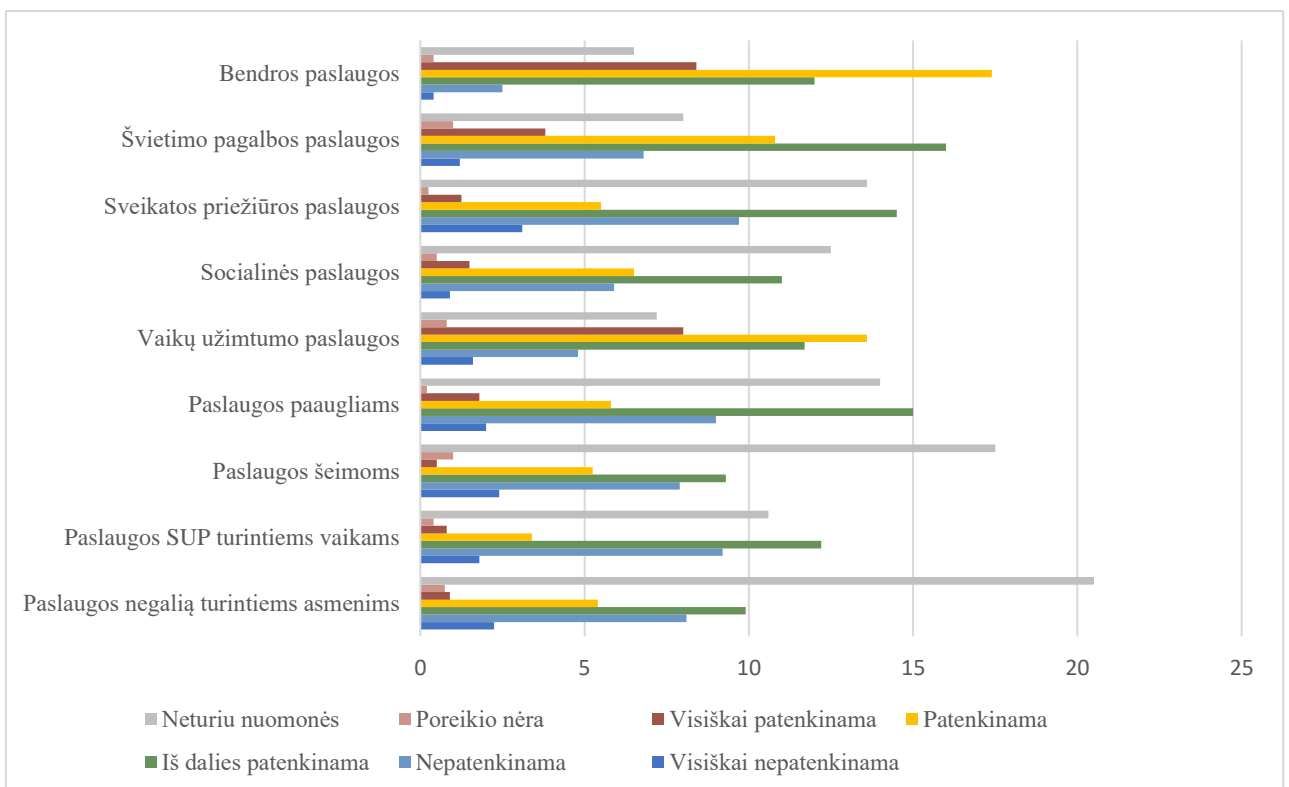
9 pav. Paslaugų šeimoms poreikis.

Paslaugų šeimoms grupei priskirtos šeimos terapija, pasirengimo šeimai ir tėvystei įgūdžių ugdymo paslaugos, socialinės pagalbos šeimoms, auginančioms vaikus iki 1 metų, asmeninės konsultacijos vaiko auklėjimo klausimais, pozityvios tėvystės mokymai vaikų auklėjimo klausimais, mokymai apie specialiuosius ugdymosi poreikius turinčius vaikus, savipagalbos grupės tėvams, autizmo bei elgesio sutrikimų turinčių vaikų savipagalbos grupė, užsiėmimai tėvams, kurių vaikams nustatyti specialieji ugdymosi poreikiais (mokymai apie SUP turinčius vaikus, savipagalbos grupės tėvams, auginantiesiems SUP turinčius vaikus), šeimos mediacija ir šeimos konferencija.

10 pav. Paslaugų negalią turintiems asmenims ir jų artimiesiems poreikis.

Paslaugų negalią turintiems asmenims ir jų artimiesiems grupei priskirtos dienos centrų vaikams su negalia paslaugos, būsto pritaikymas vaikui su negalia, būsto pritaikymas, kai vienas iš tėvų turi negalią, asmeninio asistento pagalba negalią turinčiam asmeniui, laikino atokvėpio paslauga, dienos socialinės globos paslauga, apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose, ilgalaikė socialinė globa visiškai nesavarankiškam asmeniui.

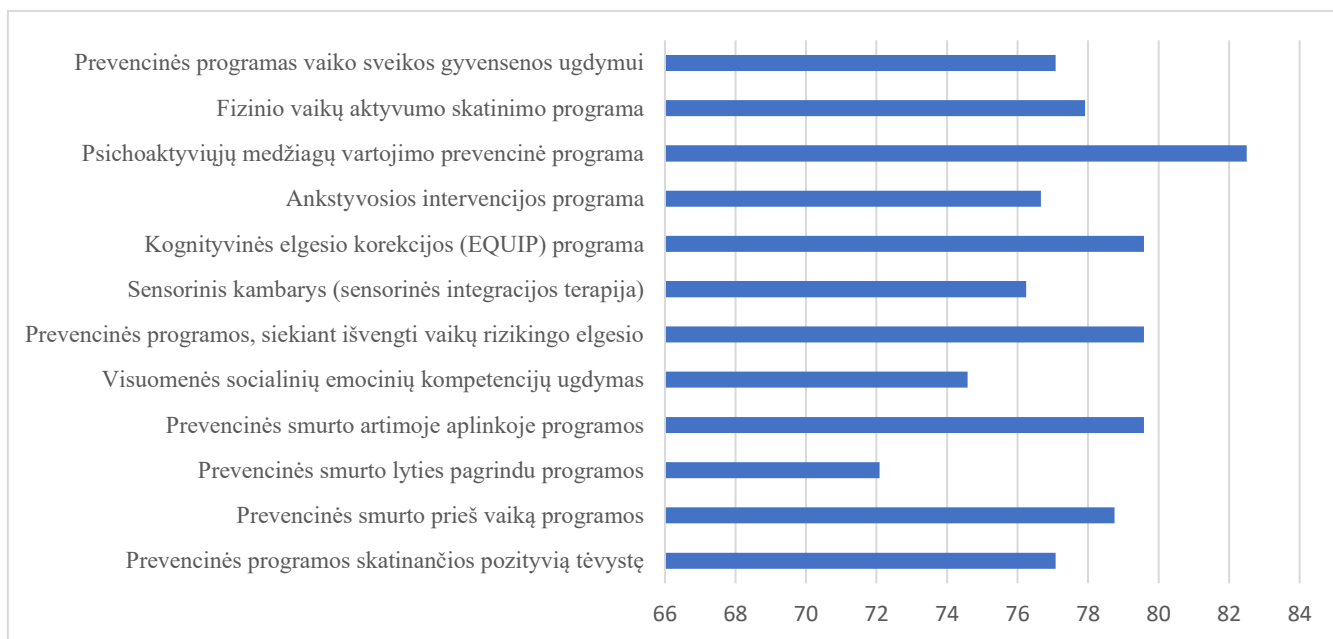

11 pav. Paslaugų poreikis pagal sritis.

Sudaryta apibendrinanti diagrama, kurioje matyti, kaip poreikis patenkinamas skirtingose srityse. Probleminės sritys – sveikatos priežiūros paslaugos (nepatenkinama ar iš dalies patenkinama atsakė daugiau nei pusė).

Paslaugų ir programų reikalingumas

Respondentai paprašyti įvertinti prevencijos programų ir atskirų paslaugų reikalingumą. Prevencinės programos ir paslaugos apėmė sveikatos gerinimo, deviantinio elgesio prevencijos, smurto prevencijos, pozityvios tėvystės skatinimo, intervencines programas. Atsakymų įverčių suminės (kur labai reikalinga – 5 balai, nereikalinga – 1) procentinės išraiškos

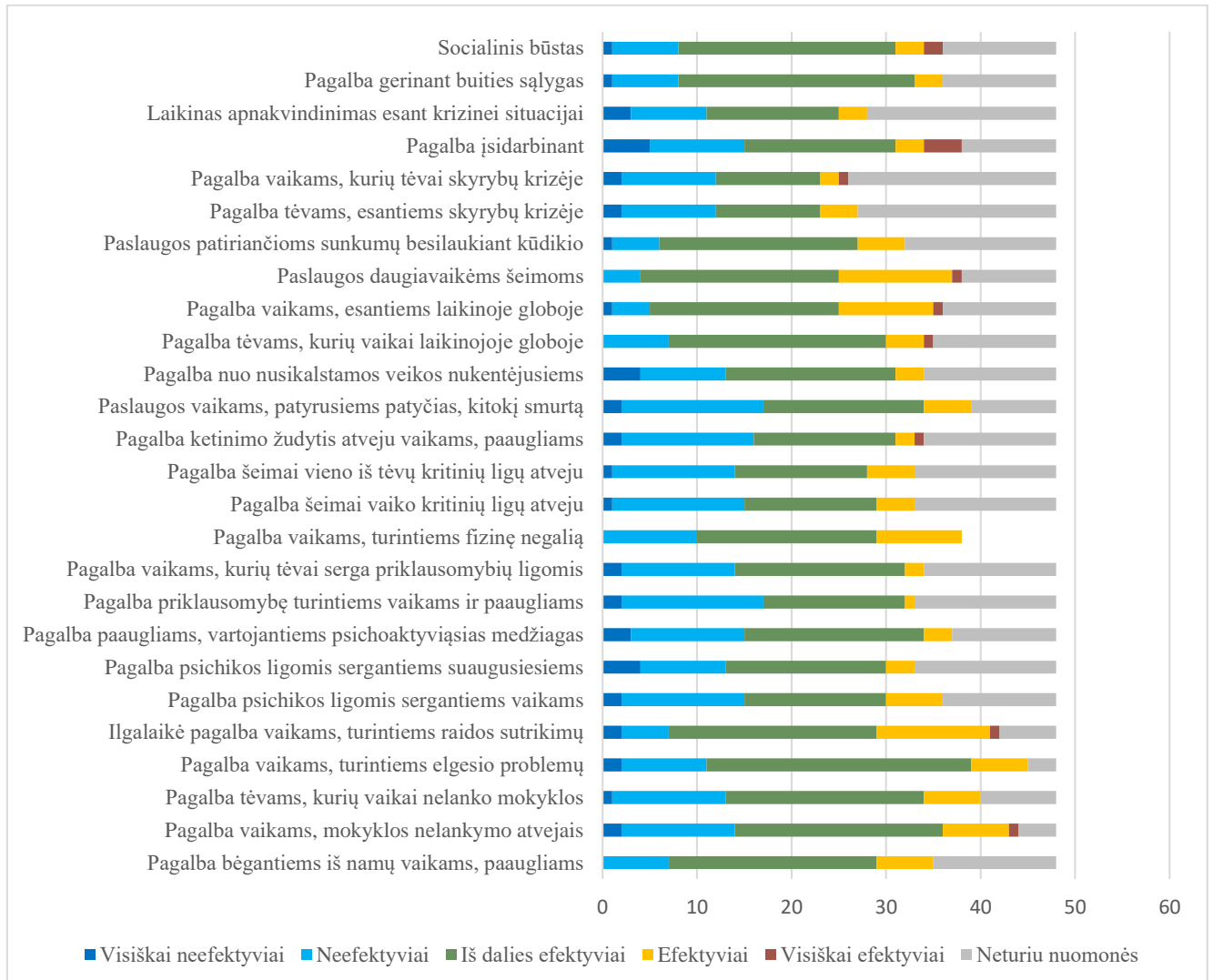

12 pav. Paslaugų ir programų reikalingumas.

Didžiausias poreikis fiksuojamas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencinės programos (83 proc.), taip pat didelis procentas (79 proc.) – kognityvinės elgesio terapijos, prevencinės programos siekiant išvengti vaikų rizikingo elgesio, prevencinės smurto artimoje aplinkoje bei smurto prieš vaiką programų. Nuo 2022 m. vasario Biržų rajono savivaldybėje pradėta taikyti kognityvinės elgesio terapijos (EQUIP) programa. Taip pat virš 70 proc. poreikis fiksuojamas prevencinės programos siekiant išvengti vaikų rizikingo elgesio bei smurto artimoje ir smurto prieš vaiką prevencinės programos.

Pagalbos efektyvumas

Respondentų paprašyta įvertinti, jų nuomone, kaip efektyviai veikia paslaugos ir pagalbos priemonės Biržų rajono savivaldybėje.

13 pav. Pagalbos efektyvumas.

Mažiausiai efektyvi pažymima pagalba vaikams, turintiems elgesio problemų. Taip pat mažiausiai efektyvios – pagalba paaugliams, vartojantiems psichoaktyvias medžiagas bei pagalba priklausomybę turintiems vaikams ir paaugliams. Be to kaip neefektyvi pagalba žymima pagalba vaikams, kurių tėvai serga priklausomybių ligomis, pagalba gerinant buitines sąlygas, paslaugos vaikams, patyrusiems patyčias, kitokį smurtą.

Kaip efektyviausios žymimos paslaugos daugiavaikėms šeimoms, pagalba vaikams, esantiems laikinojoje globoje, ilgalaikė pagalba vaikams, turintiems raidos sutrikimų, bei pagalba tėvams, esantiems skyrybų krizėje.

Problemėnės sritys

Respondentams buvo pateiktas atviras klausimas, klausiant, kokių sunkumu patiria šeimos ir vaikai, su kuriais susiduriama darbe. Atsakymuose pateiktos problemos suskirstytos į kategorijas.

- Tėvų skyrybos:

„nepilnos šeimos“, „vienišos mamos“, „<...> Jei šeima nepilna, arba/ir tėvai nedirba, jų vaikai linkę į teisės pažeidimus.“

- Smurtas:

„vaikai patiriantys patyčias, gražesnių drabužių stygius, „<...> elgesio sutrikimai, emocinis nestabilumas, smurtas šeimoje.“ Pagalbos trūkumas esant patyčioms mokykloje: „<...> pagalbos stoka esant smurtui artimoje aplinkoje, krizių atvejais“

- Priklausomybės:

„tėvai vartoja alkoholį“, „nepilnamečiai vartoja alkoholį, rūko“, „suaugusieji, turintys priklausomybių“, „girtuokliavimas“, „maža motyvacija keisti įprastą gyvenimo būdą, gydytis priklausomybės ligas“.

- Socialinių įgūdžių stoka:

„socialinių įgūdžių stoka, vienišumas“, „<...> socialinių įgūdžių stoka, bendravimo stoka“. „Gal tai susiję su išitraukimo į bendraamžių soc. grupes problemomis?“

„Netinkamo elgesio problemos, psichologinė šeimos būseną.“

- Tėvystės įgūdžių stoka:

„<...> neigia problemas“, „<...> netinkama priežiūra, mokyklos nelankymas“, „vaiko teisių neužtikrinimas“, „<...> tėvai neturi autoriteto, vaikai jų neklauso“. „Vaikų nepriežiūra, negalios“. „Tėvai neturi galios suvaldyti savo vaikus, nes šie jų visiškai neklauso, nesikelia ryte, nelanko mokyklos, nesimoko.“

- Darbinių įgūdžių stoka:

„<...> sunkumai įsidarbinant“, „Tėvams sudėtinga rasti nuolatinį darbą ar jį radus išlaikyti“.

- Npriteklis:

„<...> susiduria su pinigų trūkumu“, „lėšų stygius“, „finansinis npriteklis“, „socialinio būsto klausimas“. „Šeimos, kurios turi finansinių sunkumų, neturi nuosavo būsto, neturi patogumų, maisto trūkumas.“

- Paslaugų stygius:

„trūksta psichologų.“ „<...> nesulaukia pagalbos, neturi tinkamo laisvalaikio“, „<...> labai trūksta psichologo konsultacijų mokykloje, tėvams reikalinga“, „<...> ribotos nemokamos reabilitacijos galimybės“. „Yra vaikų kuriems reiktų psichologo pagalbos, ypač pradinio amžiaus. Biržuose trūksta tokios srities specialistų“. „Vaikams trūksta įdomios popamokinės veiklos“.

- Informacijos stoka:

„<...> nežino kur kreiptis.“ „<...> negaunama reikiamos pagalbos“.

- Vaikų neformalaus ugdymo stoka:

„Mažai kaime gyvenančių tėvų turi finansinių galimybių užtikrinti vaikų neformalųjį ugdymą, akiračio plėtimą. Labai ribotos galimybės kaimo vaikams turiningai, prasmingai leisti laisvalaikį“ netinkamo vaikų laisvalaikio praleidimas.“

„Tėvai, auginantys mažamečius vaikus negali dirbti pamaininio darbo (nėra vaikų priežiūros paslaugos)“

„Iš Užimtumo tarnybos pozicijos - asmenys negali įsidarbinti, nes nėra kas prižiūri vaikų (darželių darbo laikas per trumpas, jų nebuvimas nutolusiose seniūnijose) taip pat visuomeninio transporto maršrutų ir laiko neatitikimas su darbo laiku.“

- Pavėžėjimas:

„<...> sunkus susisiekimas tarp miestų, vaikų užimtumo trūkumas“, „neturi sąlygų leisti vaikus į Biržuose veikiančius būrelius“. „Neturi galimybės nuvežti vaikus į NVŠ būrelius, veikiančius ne mokymo įstaigoje. Neturi galimybės nuvežti vaikus į baseiną, nors to reiktų mokiniui dėl sveikatos.“

„Dėl to, jog neturi, kaip nuvykti į miestą, jie negali gauti švietimo pagalbos specialistų pagalbos, konsultacijų, lankyti įvairių grupinių užsiėmimų, Atviro jaunimo centro ar Dienos centrų, daugelio būrelių, veiklų.“ „Kreipiantis specialisto konsultacijos, nėra transporto nuvežimui.“

- Kita:

„<...>socialinio darbuotojo pagalba šeimai ir vaikui nėra, visais atvejais, efektyvi.“, „tėvų bendradarbiavimo stygius“, „<...> neatsižvelgiama į vaiko poreikius ir emocinę būseną.“, „Savitvarkos, išlaidų planavimo įgūdžių stoka.“ „Kartais neturi higienos įgūdžių, neturi sąlygų ruošti pamokas, pagrindinė žiniasklaidos priemonė tik telefonas, kuriame mato tik žaidimus.“. Taip pat susiję su sveikatos priežiūra: „menka sveikatos priežiūra ir prieinamumas“, „nesuvaldoma pedikuliozė“.

Pateiktos problemos sąlygotos vidinių (smurtas, priklausomybės, socialinių įgūdžių stoka, tėvystės įgūdžių stoka, darbinių įgūdžių stoka) ir išorinių veiksmių (paslaugų stygius, informacijos stoka, neformaliojo ugdymo stoka, pavėžėjimo stygius).

Pavėžėjimo poreikis

Respondentų paprašyta nurodyti, kur reikalingas pavėžėjimas

- Papilio seniūnijoje:

Papilys – Biržai (į sporto būrelius).

- Parovėjos seniūnijoje:

Biržai – Ageniškis (14 val., 8 vaikai).

- Širvėnos seniūnijoje:

Rinkuškių vienkiemis – darželis,

Rinkuškieiai – Biržų miesto centras.

- Vabalninko seniūnijoje:

Lebeniškieiai – Biržai,

Čypėnai – Biržai (mokiniai norėtų lankyti muzikos neformalaus švietimo edukacijas),

Vabalninkas – Biržai – Vabalninkas,

Vabalninkas – Pasvalys – Vabalninkas.

Nėra susisiekimo su Pasvalio miestu (iš Vabalninko)

- Kita:

„Iš rajono kaimiškujų seniūnijų pavėžėjimas į Biržus ir iš Biržų“ (į ir iš neformalaus ugdymo užsiėmimų). Pastebima: „Jeigu tėvai neturi galimybės pasirūpinti pavėžėjimu, pačiame Biržų mieste vykstančių veiklų mokiniai tiesiog net neplanuoja lankyti, nes iki Biržų apie 20 km.“

Vaikų dienos centro poreikis

Respondentų klausta dėl vaikų dienos centro poreikio. Šiuo metu vaikų dienos socialinė priežiūra yra teikiama 7 vaikų dienos centruose: Biržuose (Labdaros ir paramos fondo „Vilties šviesa“ Biržų vaikų ir paauglių dienos centras, Labdaros ir paramos fondo „Vilties šviesa“ vaikų dienos centras su atvira jaunimo erdve, VšĮ „Pagalbos centras“ Biržų vaikų dienos centras), Pabiržėje (Labdaros ir paramos fondo „Spindulys“ vaikų dienos centras), Pačeriaukštėje (VšĮ „Pagalbos centras“ Pačeriaukštės seniūnijos vaikų dienos centras), Papilyje (VšĮ „Pagalbos centras“ Papilio vaikų ir jaunimo dienos centras), Medeikiuose (VšĮ „Vaiko užuovėja“ vaikų dienos centras).

- Rinkuškiuose.

- Vabalninke:

„Vabalninko seniūnijoje Vaikų dienos centrą lankytų apie 20.“

„Vabalninko seniūnija. Vaikų dienos centro poreikis yra. Lankytojų apytikriai 20-30 vaikų. Kai veikė dienos centras, lankytojų buvo ir daugiau.”

„Vabalninko seniūnijoje reikalingas vaikų dienos centras. Lankytojų apie 30 mokinių.”

„Vabalninke, manau 30 vaikų.”

„Dienos centro poreikis labai didelis, nes jo nebeliko. Anksčiau veikusiame dienos centre buvo 70 vaikų.” (Vabalninkas).

- Visose seniūnijose;

„Manychiau, kad vaikų dienos centrai galėtų būti kiekvienoje seniūnijoje, jei tik leistų savivaldybės finansinė padėtis.”

- Kita:

„Papilyje veikia vaikų dienos centras tik iki 17 val., tačiau vaikai ir iki 17 val. negali jame būti, nes vėliau neužtikrinamas vaikų pavėžėjimas namo.<...> tikslinga, jog Dienos centras veiktų ilgiau, vaikai jame galėtų praleisti daugiau laiko, ruošti pamokas, prasmingai leisti laisvalaikį. Reikalinga spręsti dėl vėlesnio vaikų pavėžėjimo <...>”.

„Vaikų dienos centras yra ir jis savo veiklą vykdo. Gaila, kad jo negali lankyti mokiniai, kurie gyvena toliau, jie gali pabūti tik tiek, iki kada yra vežami po pamokų namo su mokykliniu autobusu. Maršrutiniai autobusai važiuoja tik viena kryptimi, jie tuos vaikus paveža, kurie ten gyvena. Mokykliniai autobusai dirba savo grafiku ir darbo laiku.”.

14. pav. Vaikams ir jaunuoliams teikiamų paslaugų vietos Biržų rajono savivaldybėje.

Biržų rajono savivaldybėje taip pat paslaugos vaikams ir jaunuoliams teikiamos ugdymo įstaigose, daugiavilkiuose centruose (Biržų Kaštonų pagrindinės mokyklos Germaniško daugiavilkių centras, Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazijos Kratiškių daugiavilkių centras).

centras, Kirdonių daugiafunkcis centras). Taip pat Biržų rajono savivaldybėje vykdomas darbas su jaunimu (Biržų Atviro jaunimo centras) bei mobilus darbas su jaunimu (Nemunėlio Radviliškyje, Papilyje, Vabalninke). Asmenims, esantiems krizinėje situacijoje teikiama intensyvi krizių įveikimo pagalba bei laikinas apnakvindinimas Biržų rajono savivaldybės Legailių globos namų krizių centre.

Išvados ir rekomendacijos

Atlikti paslaugų šeimoms ir vaikams paklausos ir pasiūlos įvertinimą periodiškai. Užtikrinti, kad atliekant apklausą dalyvautų kuo daugiau įvairių sričių specialistų, dirbančių su šeimomis ir vaikais.

Tobulinti apklausos instrumentą, išgryninti klausimą. Plati klausimyno apimtis suponavo, kad skirtingų sričių specialistai atsakymuose neretai pasirinkdavo variantą „neturiu nuomonės“. Ne visos teikiamos paslaugos Biržų rajono savivaldybėje yra žinomos skirtingų sričių specialistams, taip pat nežinomos paslaugos, kurios dar neteikiamos Biržų rajono savivaldybėje, tačiau teikiamos kitose savivaldybėse.

Išnagrinėti nurodytų pavėžėjimo maršrutų poreikį ir galimybes.

Parengti prevencijos, intervencijos ir postvencijos paslaugų šeimai ir vaikui Biržų rajono savivaldybėje žemėlapi.

Skatinti vaikų dienos centro steigimą Vabalninke.

Organizuoti mokymus specialistams, dirbantiems su vaikais ir šeimomis smurto artimoje aplinkoje prevencijos temomis.

Prevencijos priemonių prioritetai: psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija, savižudybių prevencija, smurto lyties pagrindu bei smurto artimoje aplinkoje prevencijos. Svarstyti apie prevencinių programų įgyvendinimą.

Vykdam tarpinstitucinį bendradarbiavimą periodiškai informuoti specialistus, dirbančius su vaikais ir šeima apie teikiamas paslaugas bei prevencijos programas.
